

det. Af de sidste ere atter 6 rent kommunale Skoler, 7 til dels kommunale og til dels private og 14 helt private Realskoler. Lovforslaget omfatter som berørt kun de to sidstnævnte Grupper, de blandede kommunal-private Skoler og de helt private Skoler. Til den første af disse Grupper høre Latin- og Realskolerne i Helsingør, Rødding (den saakaldte Veile Amts-skole) og Fredericia og Realskolerne i Slagelse, Bordingborg, Thisted og Hjørring. Alle disse Skoler staa, uden at være indordnede under Byens kommunale Skolevæsen, under Kommunens Bestyrelse med Hensyn til Ansættelse af Bestyrer og Lærere (Bestyreren ved 5 Skoler med Ministeriets Approbation) og Skolens Økonomi. Disse Skoler udfylde i Virkeligheden den Plads, som er tiltænkt de i Anordningen af 29de Juli 1814 om Skolevæsenet i Kjøbstæderne, Afdeling IV. omtalte borgerlige Realskoler, der i Anordn. § 2 paabydes oprettede i de folkerige større Kjøbstæder, og, ihvorvel de ere holdte udenfor Forbindelsen med Byens øvrige Skolevæsen, udgjøre de dog faktisk et Led af dette ved at afhjælpe en Trang, som det ellers maatte være Kommunens egen Sag at raade Bod paa. Deres Stilling er derfor en saadan, at det er et Spørgsmaal, om de ikke ligefrem maa være at anse lige med de offentlige Kommunestoler og som Følge deraf at behandle lige med disse med Hensyn til Lærernes Pensionering. I ethvert Tilfælde forekommer det Ministeriet, at denne Stilling giver disse Skolers Lærere et Billighedskrav paa samme Pensionsret som de kommunale Skolers, der tilfuger og gjør det forsvaret at overføre denne Pensionsbyrde paa Skolefondene, saaledes som det ved Lovforslaget tilfugtes.

Hvad dernæst angaar den anden af de ved Lovforslaget betænkte Skolegrupper, de helt private Latin- eller Realskoler, er der efter Oprindelse og Stilling at skjelne imellem de Skoler, der ere oprettede af en enkelt Privatmand og er i hans private Eie, og de Skoler (for Tiden det overveiende Flertal), der ere stiftede paa et enkelt Sted (Grenaa) efter Byraadets Foranstaltning og paa de øvrige Steder ved, at flere af Byens Borgere eller Familiefædre ere traadte sammen og i Forening have tilveiebragt Midlerne til Skolens Oprettelse ved dertil ydede Bidrag eller Aktietegning (Svendborg, Silkeborg, Veile, Varde, Skive, Herning.)

Denne sidste Art Skoler har man havt for Die ved Lovforslagets Bestemmelse, idet Ministeriet er gaaet ud fra, at der ikke her kan være Spørgsmaal om at medtage de Skoler, der ere i privat Enkeltsmands Eie og som saa-

danne Gjenstand for en Industri i Eierens Interessje, men kun om de Skoler, der ere oprettede for at afhjælpe Trangen paa Stedet til en videre gaaende Undervisning og af denne Grund have en Fasthed i deres Bestaaen og en Betydning for Stedets Skolevæsen, som kommer de ovenfor omtalte blandede, kommunale-private Skolers nær og indeholder Dpfordring til at støtte dem som uundværlige Led i Stedets Skoleordning. For denne Art Skoler, hvis Bestyreres Stilling efter Forholdets Natur er afhængig af de Korporationer eller Interessentskaber, Skolen skulder sin Tilværelse, vil det næppe heller falde vanskeligt at opfylde den ved Lovforslaget særligt for Pensioneringen stillede Betingelse, der er nødvendig til Sikkerhed for, at Skolen ikke bliver industriel Gjenstand til Privatmands Fordel.

At Privat-skolerne i Kjøbenhavn ere holdte udenfor Lovforslagets Bestemmelser har sin Grund i de eiendommelige Forhold i Hovedstaden, hvor de private Skoler paa ganske saa Undtagelser nær ere Enkeltsmands Eiendom, og Skolernes Forsyning med tilstrækkelige Lærerkrafter ikke frembyder Vanskelighed.

Om den saaledes foreslaede Pensionering skal endnu kun i Almindelighed tilføies, at, naar det betænkes, at den Opgave, som de under Lovforslaget indbefattede Skoler have, staaer jævnsides med de offentlige høiere Skolers og kun kan løses tilfredsstillende med et Lærerpersontale, der i Dannelsje, Kundskab og Lærerdugtighed er Opgaven vægen, er det formentlig billigt og retfærdigt, at der sikres disse Skolers Lærerpersontale, ligesom hine Skolers, en passende Efterløn.

Udbredelsen af en saadan Efterløn vil efter vore Forhold overflødig den private Skoles Tvne, og en Selvpensionering vilde, hvis den ellers som almindelig Forpligtelse lod sig indføre, med de Midler, som staa til Skolernes Raadighed, ikke strække videre end til en aldeles utilstrækkelig Alderdomsforsørgelse. Det er saaledes indlysende, at Stat og Kommune her maa træde til, hvis noget skal gjøres for at delagtiggjøre disse Skolers Lærere i det Gode, som de billighedsvis bør have tilfælles med de offentlige Skolers Lærere. Som Forholdet nu er, have de omthandlede Skolers Bestyrere den største Vanskelighed ved at beholde deres Lærere, fordi de ved Udgiften til Pension nødes til, saasnart Leilighed dertil byder sig, at søge Ansættelse ved en offentlig Skole, hvad der til Skade for Skolens Undervisning bevirker en stadig Skiftning af Lærere og er til Hindrer for at skabe en Stamme af dygtige ældre Lærere for disse Skoler. Det er derfor ikke